

so kann man sagen, dass sie komplexe und beachtenswerte Vorgänge beschreiben, die von den Einflussfaktoren verschiedener Art abhängig sind.

Literatur:

1. Barbour, St., Stevenson P. Variation im Deutschen. Soziolinguistische Perspektiven. / Stephen Barbour, Patrick Stevenson. – Übers. aus dem Engl. von Konstanze Gebel. – Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1998. – 354 S.
2. Götzeler, Chr. Anglizismen in der Pressesprache. Alte und neue Bundesländer im Vergleich. / Christiane Götzeler. – Bremen: Hempen Verlag, 2008. – 417 S.
3. Lemnitzer, L. Von Aldianer bis Zauselquote. / Lothar Lemnitzer. – Tübingen, 2007. – 110 S.
4. Polenz, v. P. Geschichte der deutschen Sprache. / Peter von Polenz. – 10., völlig neu bearb. Auflage von N.R. Wolf. – Berlin: Walter de Gruyter, 2009. – 224 S.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНОГО СТИЛЮ Т. - С. ЕЛІОТА

А.В. Прокойченко

викладач

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут»*

Т.- С. Еліот увійшов в історію літератури та культури минулого століття як реформатор англомовної поезії та літературної критики. Авторитет Т. - С. Еліота в літературі та літературній критиці сприяв ще прижиттєвому визнанню його класиком. Більше того, теорія поезії Т.- С. Еліота значно вплинула на розвиток окремих напрямів в американській «новій критиці». Як поміркований авангардист, він виступив у літературі митцем неокласицистичної орієнтації (Еліот називав себе «неокласицистом»). Поетична творчість Т. - С. Еліота стала органічною частиною неокласицизму минулого століття, свідомо зорієнтованого на традицію як філософський та естетико-

ідеологічний феномен. Саме прагненням поета осмислити літературне минуле, оновити його, збагативши іншими семантичними відтінками у власному метатексті, можна пояснити те, що Т. - С. Еліота було визнано елітарним митцем минулого століття (К. Брукс, М. Тормелен, П. Слоан, Дж. Вільямсон та ін.). Наголошуючи на необхідності пошуку художньої форми, адекватної сучасному світові, поет вказував, що її можна створити, лише врахувавши досвід попередніх культурних епох. Філософська традиція стала орієнтиром та фундаментом творчості митця. Відтак адекватне сприйняття поезії

Т. - С. Еліота, розуміння особливостей його стилю можливі лише за умови дослідження того, яким чином у ній відбилися та трансформувалися мотиви та образи тих авторів, які найбільше для нього важили й вплинули на формування його оригінального художнього стилю.

Прагнення до дегуманізації особливо відчутне у ранній період творчості Т. Еліота – період «Пруфрока», «Геронтіона» та «Безплідної землі». Саме тоді провідним мотивом є іронія і зневіра. Рання поезія Еліота, за влучною характеристикою Соломії Павличко, сприймаються як «трагічне і болісне прозріння після тривалого романтичного сну» [2, с. 7]. Т. - С. Еліот бачить людину з роздвоєною свідомістю і емоційною скутою. Особа ув'язнена у великому місті, у ворожому суспільстві, де все волає про неволю, безвихідь, приреченість. Тут урбаністичний пейзаж виступає вичерпною характеристикою внутрішнього стану героя. Цей пейзаж позбавлений романтичної елегійності чи реалістичної описовості. Він символізує вороже середовище, що нищить людське життя, нівечить психіку, сковує рухи. Перший визначний твір Еліота «Пісня кохання Дж. Альфреда Пруфрока» (1917р.) наскрізь пронизаний уламками урбаністичного пейзажу. Саме уламками і фрагментами, бо в

Т. - С. Еліота не має довгих прологів чи ліричних відступів. Це, швидше, уламки-фрески дійсності, миттєві враження, асоціативні поєднання. «Пісня кохання...» – це відчайдушний крик ліричного героя, що загубився у нетрях нічного Лондону. Вже на початку поеми автор шокує читача незвичними метафорами, які передають похмурий, пригнічений настрій. Великий майстер

метафори, Т. - С. Еліот влучно порівнює осінній вечір з «хворим, приголомшеним наркозом», що якнайкраще передає відчуття статичності і застиглості не лише атмосфери описуваного вечора, але й усього жалюгідного життя героя з таким банальним ім'ям Дж. Альфред Пруфрок.

«Пісня кохання Альфреда Дж. Пруфрока» починається закликом до дії, але зовнішній світ у рамках урбаністичного пейзажу – надзвичайно статичний. Це протиріччя лише підсилює роздвоєність образу Альфреда Пруфрока. Він насправді нікуди не йде, і все, що відбувається в поемі, – це лише думка, невиразний спогад. Тут відчутний вплив А. Бергсона і його концепції протяжності (*durée*), що є суттю свідомості [1, с. 60].

Філософія Анрі Бергсона здійснила значний вплив не тільки на творчість Т. - С. Еліота, але й на весь культурний авангард ХХ століття. Так, протяжність свідомості породжує у Пруфрока думки про протяжність часу. Але чим більше часу має герой для майбутньої дії, тим далі відділяється від неї. Час для діяльності та звершень перетворюється в те, що найбільш органічно відповідає природі героя, – час для вагань.

«Пісня кохання...» насичена літературними алюзіями, ремінісценціями, прихованими і відкритими цитатами. Ці стилістичні прийоми розширюють семантичне поле тексту, увиразнюють образ героя. Епіграф з Данте, генієм якого Т. - С. Еліот захоплювався все життя, підкреслює спорідненість поетики Еліота і Данте. Твори Т. - С. Еліота часто нагадують поезію великого італійця та його мистецтво широкого перефразування чужих слів. При уважному аналізі можна помітити вплив французьких символістів – поетичний тиль А. Рембо, Кorb'є і, особливо, Ж. Лафорга, як у випадку з несподіваним словесним балансуванням, що дає змогу поєднувати маловживані книжні лексеми з народною говіркою.

Крім того, неодноразово імітує і пародіює стилі різних письменників і цілих епох (згадаймо твердження Х. Ортеги-і-Гассета про те, що модерне мистецтво повинне бути іронічним). Читач Еліотової поезії повинен мати ґрунтовну літературну і культурологічну підготовку задля тлумачення змісту.

Віршування для поета – це гра розуму, жонглювання ідеями та імпресіями, калейдоскоп вражень і почуттів (положення Х. Ортеги-і-Гассета про те, що мистецтво вважається тільки грою розуму і більше нічим). Та все ж стиль самого Еліота – не лише потік чужих слів і думок, що міг би привести до інтелектуальної вторинності, за всім цим ховається глибша ідея – зміщення духовних орієнтирів світу.

Новий модерністський стиль повною мірою виражений в «Геронтіоні». У поемі простежується два типи літературної алюзії. Подекуди алюзія прихована і читач, який не зрозумів її, не здогадається про свій прорахунок. Певною мірою розуміння поеми читачем залежить від його лінгвістичного чуття. У рядку «I would meet you upon this honestly» існує контраст між значенням слова «meet» – зустріч, як безпосередній контакт (на який мовець не здатний) і значенням «комерційна угода», яке і є належним.

Алюзія з В. Шекспіра прочитується ще в епіграфі, взятому з п'єси «Міра за міру». Іронія полягає саме в драматичному стилі поеми і передається за допомогою алюзії до стилю трагедій пізньої елизаветинської доби. Передсмертний монолог Геронтіона нагадує не якийсь певний передсмертний монолог, а весь жанр передсмертних монологів, у яких трагічні герої підбадьорюють себе перед неминучим кінцем. Неадекватність цього монологу полягає в інтонації самодраматизації деяких шекспірівських героїв у момент найвищої психологічної напруги. Година розпачу і хаосу вимагає величезної концентрації душевних зусиль.

Цікавими для характеристики модерністського стилю Т. - С.Еліота є його «Прелюди» та «Рапсодія вітряної ночі». «Прелюди» – це мініцикл з чотирьох поезій, об'єднаних наскрізною темою життя в місті. Саме місто Лондон є головним героєм прелюдів.

У «Прелюдах» вимальовується картина буденного життя міста впродовж доби. Тут не знайдемо драматичної роздвоєності свідомості Альфреда Пруффрака чи передсмертного розпачу Геронтіона. Містом, зображеним у «Прелюдах» не вирушиш у романтичну вечірню прогулянку. Це місто лякає,

гнітить, навіває нудьгу. Усе тут якесь неохайне, зубожіле, змокріле від дощу і снігу. Таке підкреслено урбаністичне оточення викликає відразу в мешканців, котрі ув'язнені в мебльованих кімнатах, дешевих кав'ярнях і прокурених пабах. Згубний вплив великого міста вловив ще Бодлер і його настрої відбилися в творах французьких символістів.

Отже, основною особливістю поетичного стилю Т. - С. Еліота є його виразний модерністський характер, філософічність, помітна дегуманізація і деперсоніфікація, всеохоплююча іронія і скептицизм. Провідними технічними прийомами Еліота є потік свідомості, асоціації, інтуїтивна алюзійність, навіяна філософією А. Бергсона, численні ремінісценції та цитування різноманітних літературних джерел. Звичайно, така поезія є складною для сприйняття, щоб зрозуміти усі рівні значення і внутрішнього поетичного образу необхідно розвивати власне естетичне чуття. Саме це необхідно, на думку Хосе Ортеги-і-Гассета, для розуміння елітарної модерністської поезії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бергсон. Вступ до метафізики // Антологія світової літературно-критичної думки. – Львів: Літопис, 1996. – С. 55-56.
2. Павличко С.Д. Поезія Томаса Стерна Еліота / С. Павличко. – К.: Дніпро, 1990. – 50 с.

LA COMMUNICATION NON VERBALE EN SITUATION INTERCULTURELLE

O. Sniezhyk

docteur ès sciences philologiques,

Université nationale technique d'Ukraine « KPI »

La communication non verbale en situation interculturelle, tout comme la communication verbale, exige une attention, des connaissances et des compétences spécifiques.